

До спеціалізованої вченої ради ДФ 26.055.073
Державного торговельно-економічного
університету,
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Резнікової Наталії Володимирівни

на дисертаційну роботу Ніжейка Костянтина Аркадійовича на

тему «Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері»

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Актуальність теми дослідження

Дисертаційна робота Ніжейка Костянтина Аркадійовича присвячена проблемам функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-галузі, є актуальною як у теоретичному аспекті, так і у практичному вимірі. Таке бачення спирається на наступні аргументи.

Цифрова трансформація, яка означає глибоку та прискорювану трансформацію бізнес-діяльності, процесів, компетенцій та моделей для повного використання змін та можливостей, створюваних цифровими технологіями, та їх впливу на суспільство, стає мегатрендом розвитку. Формування цифрового середовища змінює підходи до формування стратегічних альянсів та мотиви транснаціоналізації, відтак акцент зміщується від ресурсоцентризму та виходу на нові ринки до сприяння інноваціям з метою отримання вигод від нових технологій як інструменту створення нових типів продуктів та послуг, інтегрованих у цифровий формат. Як наслідок, сучасні компанії приречені на ревізію своїх традиційних бізнес-моделей міжфірмового співробітництва. Хоча стратегічні альянси означають добровільні відносини між двома або більше незалежними організаціями, зазвичай фірмами, орієнтованими на досягнення як індивідуальних, так і загальних стратегічних

цілей, вони можуть відрізнятись за мотивами та ступенем інтеграції між партнерами. Тоді як феномен стратегічних альянсів у сегменті продуктових інновацій є достатньо вивченим, їхня роль у продукуванні цифрових інтегрованих інновацій продуктів та послуг не є однозначною і модифікується в процесі становлення Інтернету речей, формування і монополізації ринків даних, розвитку Індустрії 4.0.

Саме тому для розв'язання такої багатofакторної проблеми актуальним стає розкриття теоретичних засад та практичних аспектів функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-галузі.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність

На основі ознайомлення із дисертаційною роботою Ніжейка К.А. можна зазначити, що проведене дослідження за темою *«Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері»* є самостійною, цілісною, творчою і науковою працею, що характеризується системним підходом до предмету дослідження.

У роботі чітко визначені об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дисертації визначено процеси, закономірності та тенденції формування та функціонування міжнародних стратегічних альянсів; предметом дослідження виступає сукупність теоретико-методичних засад та науково-практичних аспектів формування та функціонування МСА в ІТ-сфері. Мета дослідження, а також поставлені для її досягнення завдання визначили структуру дисертації, яка є логічною, виваженою та такою, що охоплює основні та важливі аспекти дослідження за визначеною темою.

Здобувачем використано й досконало опрацьовано літературу та інформаційну базу. Так, інформаційною базою є матеріали й аналітичні звіти міжнародних організацій і дослідницьких агенцій; міжнародні та вітчизняні законодавчі та нормативно-правові акти з питань цифрових трансформацій, корпоративних бізнес-моделей, а також статистичні й аналітичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, Міністерства економіки України Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства оборони України. До літературної бази слід віднести результати теоретичних і практичних досліджень вітчизняних та закордонних вчених за темою дисертації.

3. Новизна результатів досліджень та повнота викладу в опублікованих працях

Ознайомлення із дисертацією Ніжейка К.А. дозволило зробити висновок, що дисертаційна робота містить належні ознаки наукової новизни, яка зосереджена на поглибленні нового концептуального підходу у дослідженні теоретико-методичних засад функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, та обґрунтуванню на цій основі напрямів підвищення результативності міжфірмових відносин в українській економіці на засадах використання переваг інформаційних технологій.

Перш за все, хотілося б звернути увагу на те, що здобувач розвинув науково-методичний підхід до інноваційного бізнес-моделювання функціонування міжгалузевих міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері у напрямку розвитку співробітництва партнерів, який базуються на обґрунтуванні необхідності покращення інтероперабельності баз даних. Це дозволяє учасникам альянсів в країнах з різними нормами конфіденційності ефективно обмінюватися інформацією та заощадити фінансові ресурси на створення нових продуктів та послуг.

Слід відзначити що дисертантом набуло подальшого розвитку концептуальні засади категоризації альянсів за рахунок обґрунтування доцільності виокремлення специфічної групи «екстремальні міжнародні стратегічні альянси». Сутність останніх полягає у формуванні стратегічних напрямів співпраці на засадах державно-приватного партнерства у високотехнологічній галузі з використанням знань, інформації, технологій, що створюються у критично важливих для країни сферах під впливом впровадження цифрових інновацій.

Крім того, дисертантом удосконалено комплексний науково-методичний підхід до розвитку міжнародних стратегічних альянсів, який базується на використанні критеріального підходу до формування партнерських зав'язків задля виконання короткострокових і низькоризикових завдань бізнесу (які є близькі за профілем і складністю). Запропонований підхід дозволяє створити «паспорт альянсу» з врахуванням базових критеріїв розвитку (таких, як національна приналежність, галузь, форма власності, сфера спільних інтересів та ін) та розробити відповідний механізм діяльності в межах створеного альянсу. Важливою частиною дослідження є подальший розвиток науково-методичного підходу до оцінювання результативності функціонування

міжгалузевих міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, застосування якого дозволяє сформувати учасникам альянсу дорожню карту запровадження «екосистеми» таких альянсів для різних секторів української економіки.

4. Повнота викладення основних результатів опублікованих наукових працях

Основні положення дисертації в повній мірі висвітлені в 13 наукових працях. Зокрема у наукових фахових виданнях України опубліковано 7 статей; в інших виданнях 6 публікацій, зокрема 1 розділ в іноземній монографії (у співавторстві) та 5 тез доповідей у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Обсяг і зміст опублікованих праць свідчать, що в них висвітлені основні положення проведеного наукового дослідження, які були апробовані й отримали позитивну оцінку на наукових заходах різних рівнів. Кількість опублікованих праць за темою дисертації та повнота відображення положень роботи у таких працях відповідають чинним вимогам. Перелік опублікованих праць за темою дисертації відображає зміст роботи відповідно до вимог.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій і методичних напрацювань, що в комплексі формують підґрунтя для розроблення та впровадження у практичну діяльність. Переважна більшість сформульованих у роботі науково-практичних рекомендацій є обґрунтованими та знайшли практичне застосування у діяльності суб'єктів господарювання.

Зокрема результати дисертаційної роботи використовуються: в науковій та науково-технічній діяльності Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України (ЦНДІ ОВТ ЗСУ) (Акт про впровадження від 23.06.2023); в діяльності ТОВ «ЗДОРОВ'Я 24» (довідка № 06/12 від 06.07.2023); в діяльності Асоціації «Український національний комітет Міжнародної торгової палати» (ICC Ukraine) (довідка № 0725 від 24.11.2023).

Основні положення і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є складовими науково-дослідної роботи за темою кафедри світової економіки факультету міжнародної торгівлі і права Державного торговельно-економічного

університету у рамках тем "Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України" (номер державної реєстрації 0120U04719) (довідка № 2175/24 від 04.12.2023) та «Цифрова трансформація торговельно-економічної та туристичної систем України» (номер державної реєстрації 0121U112231) (довідка № 676/20 від 02.05.2023).

Також окремі результати дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Державного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін, що закріплені за кафедрою світової економіки (довідка № 529/22 від 21.02.2024).

6. Структура та обсяги дисертації

Проведений аналіз дисертаційної роботи дає всі підстави зробити висновок, що вона є завершеним науковим дослідженням, що містить елементи наукової новизни та практичної значимості. У дисертації чітко визначені мета та завдання дослідження, її предмет і об'єкт.

Дисертаційна робота Ніжейка Костянтина Аркадійовича на тему «*Міжнародні стратегічні альянси в IT-сфері*» є кваліфікованою науковою працею, виконаною особисто здобувачем, містить цінні теоретичні та науково-практичні висновки й рекомендації. Дисертація написана українською мовою та має науковий стиль, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності, проілюстровано таблицями і рисунками. Обсяг, структура і оформлення роботи відповідають вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

7. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Ознайомлення з дисертацією та науковими працями Ніжейка Костянтина Аркадійовича дає підстави зазначити, що автором дотримано принципи та норми академічної доброчесності. Порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі не виявлено, подано посилання на відповідні джерела з дотриманням норм законодавства про авторське право. Наукові результати дисертації отримано автором особисто. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації знайшли використання лише ті ідеї і положення, які були сформовані та отримані автором особисто.

8. Дискусійні положення та зауваження

Дисертаційна робота Ніжейка К.А. заслуговує на позитивний відгук проте існують ряд положень, які мають дискусійний характер.

1. Позитивно оцінюючи проведений дисертантом у першому розділі комплексний аналіз теоретичного підґрунтя функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, слід відзначити його недостатню увагу до розкриття ключових мотивів участі у міжнародному стратегічному альянсі. Йдеться насамперед про «гонитву за знаннями», бажання здобути додаткові знання, що є основним стимулом початку співпраці в стратегічному альянсі. Тому ці питання потребують більш детального аналізу з точки зору, наприклад, ресурсного підходу, який дозволив би пояснити науково-дослідну складову співпраці в межах міжнародних стратегічних альянсів.

2. Дисертаційна робота містить детальний авторський аналіз розвитку світового ІТ-ринку в умовах глобальної пандемії та російсько-української війни з особливим акцентом на ідентифікації особливостей трансформації державно-приватного співробітництва в оборонно-промисловому комплексі та ІТ-сфері. Водночас слід зазначити недостатню увагу дисертанта до питання функціонування вітчизняного ринку робочої сили в ІТ-сфері та можливості створити необхідний базис для співробітництва в межах міжнародного стратегічного альянсу. Між тим, саме це питання набуває особливої актуальності з врахуванням суттєвого попиту на фахівців в ІТ-сфері в умовах наявної демографічної кризи.

3. Рецензована дисертаційна робота містить ґрунтовні результати авторських досліджень інституційних засад міжгалузевих міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері та системі охорони здоров'я, а також обґрунтування стратегічних напрямів підвищення результативності функціонування цих альянсів. Віддаючи належне здійсненому автором комплексному аналізу, слід відзначити недостатню його увагу до питання формування особливої соціальної структури як запоруки успішності міжнародного співробітництва.

4. В ході проведеного дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері автором було запропоновано обов'язкову структуру організаційного проекту МСА (с. 66-67). При цьому слід відзначити недостатню увагу дисертанта до питання

міжгалузевих відмінностей у формуванні та функціонуванні цих альянсів, що може впливати на структуру організаційного проєкту МСА.

5. В п. 3.2. дисертаційної роботи автором проаналізовано міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері як інструмент повоєнної відбудови української економіки, а в таблиці 3.3 наведено пріоритетні сфери господарювання екстремальних МСА для відновлення України із запровадженням НТІ. Але автор залишив поза увагою обґрунтування можливих джерел фінансування інноваційного співробітництва, що є нагальним питанням в умовах обмежених економічних ресурсів.

Разом з тим, викладені зауваження і побажання не применшують теоретичного і практичного значення результатів дисертаційної роботи та високого рівня її виконання, до того ж окремі з них доцільно врахувати у подальшій науковій роботі автора.

9. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Достатній рівень професійної підготовки Ніжейка Костянтина Аркадійовича підтверджується актуальністю наукової роботи, науковою новизною, що в ній розкрита, висновками та рекомендаціями реалізації. Основні результати наукової роботи у достатній кількості опубліковані у наукових фахових виданнях та пройшли іншу наукову апробацію. Вимоги щодо академічної доброчесності дотримано як у дисертації, так і в наукових статтях та інших публікаціях здобувача. Дисертація на тему *«Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері»* є самостійною та завершеною науковою працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень, які виконують конкретні наукові завдання та мають істотне значення для галузі знань 292 «Міжнародні економічні відносини». Висновки по дисертації відповідають поставленим здобувачем науковим завданням, які виконані повною мірою.

Відтак, вищезазначене дозволяє зробити висновок, що за своїм змістом та науковою новизною дисертаційна робота на тему: *«Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері»* відповідає вимогам п.6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, виконана відповідно до «Вимог щодо оформлення дисертації»,

затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40, та іншого чинного законодавства, а її автор, Ніжейко Костянтин Аркадійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

**Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин
Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Наталія РЕЗНІКОВА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕННЯ СЕКРЕТАР НАДЧ.
КАРАУЛЬНА Н.В.
16.04.2024р.

